

Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesinin İhtiyati Tedbir Yetkisi

Jurisdiction of the International Tribunal for the Law of the Sea for Provisional Measures

Meltem SARİBEYOĞLU SKALAR*

Hilal CECANPINAR**

Öz

Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi 1982 Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi ile kurulmuş bir yargı organıdır. Mahkeme kurulduğundan itibaren birçok ihtiyati tedbir talebini karara bağlamıştır. Mahkemenin ihtiyati tedbir yetkisinin esası BMDHS'nin 290. maddesine dayanmaktadır. Bunun yanı sıra, BMDHS, Mahkeme'ye olağanüstü ihtiyati tedbir yetkisi vermiştir. Bu yetkisi ile Mahkeme uyuşmazlığın görüleceği yargı yeri olmamasına rağmen ihtiyati tedbire karar verebilir. Bunlara ek olarak başka sözleşmelerle de Mahkemeye ihtiyati tedbir yetkisi verilmiştir. Ve yine sözleşmede mahkemenin hükmetmesine gerek olmayan kendiliğinden doğan ihtiyati tedbirler konulmuştur. Bu kapsam da makalede öncelikle Mahkemenin BMDHS'den ve diğer Sözleşmelerden doğan ihtiyati tedbir yetkisi belirlenecek, resen doğan ihtiyati tedbirlerden söz edilip ihtiyati tedbirlerin hükmedilmesi, değiştirilmesi ve ortadan kaldırılması incelenecektir. Böylelikle UDHM'nin ihtiyati tedbir yetkisine ilişkin genel bir çerçeve ortaya konulacaktır.¹

Anahtar Kelimeler: Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi, Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi, olağan ihtiyati tedbir yetkisi, olağanüstü ihtiyati tedbir yetkisi.

Abstract

The International Tribunal for the Law of the Sea is an international permanent judicial organ established in accordance with the United Nations Convention on the Law of the Sea. Many cases have been decided on provisional measures by the Tribunal since its establishment. The legal basis of the ITLOS's competence to decide on provisional measures is regulated at the Article 290 of UNCLOS. In addition to this, UNCLOS has given to ITLOS an extraordinary jurisdiction for provisional measures. Even if ITLOS sometimes is not a judicial body to solve a dispute on the merits, a provisional measure could be prescribed on this dispute by the ITLOS. And also the jurisdiction for provisional measure

* Doç. Dr., Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Milletlerarası Hukuk Anabilim Dalı.
E-Mail: meltem.saribeyoglu@marmara.edu.tr

** Dr. Öğretim Üyesi, Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Milletlerarası Hukuk Anabilim Dalı.
E-Mail: hilalcecanpinar@atatuni.edu.tr

1 Bu çalışma Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde Doç. Dr. Meltem Sarıbeyoğlu- Skalar danışmanlığında Hilal Cecanpınar tarafından yazılan Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi: Usul ve Pratik adlı doktora tez çalışmasından türetilmiştir.

has been given to ITLOS by some other agreements. Besides, there are provisional measures which appear as proprio motu together with the dispute with no need for a judicial decision. In this article, the provisional measure based on UNCLOS and other agreements will be examined; then proprio motu provisional measures will be mentioned and finally way in which the ITLOS prescribes, modifies and revokes the provisional measures will be examined. Thereby, a comprehensive framework of jurisdiction for provisional measure of ITLOS will have been set out.

Keywords: United Nations Convention on the Law of the Sea, The International Tribunal for the Law of the Sea, ordinary jurisdiction for provisional measure, extraordinary jurisdiction for provisional measures.

GİRİŞ

1982 tarihli Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi (BMDHS) XV. Kısım uyarınca, işbu Sözleşme'nin yorumlanması veya uygulanmasıyla ilgili bir uyuşmazlıkla ilgili olarak, bu Kısımın 1. Bölümünde zikredilen barışçıl çözüm yolları ile söz konusu uyuşmazlığın karara bağlanması gerekir. Barışçıl çözüm yolları denendikten sonra hâlâ uyuşmazlığın çözülememesi hâlinde, yine bu Kısımın 2. Bölümü uyarınca, uyuşmazlığın taraflarından herhangi birisinin isteği doğrultusunda, zorunlu çözüm mekanizmaları gündeme gelebilir. Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi (UDHM), Uluslararası Adalet Divanı (UAD) ve BMDHS Ek VII kapsamındaki tahkim kurulu ve Ek VIII kapsamındaki özel tahkim kurulu zorunlu çözüm mekanizmaları kapsamında yargı yeri veya mahkeme olarak BMDHS'de düzenlenmiştir. Taraf devletler herhangi bir zamanda hangi yargı yeri veya mahkemeyi seçtiklerine dair bir bildirimde bulunabilirler; ancak bu bir zorunluluk olmayıp herhangi bir bildirimde bulunmamaları da mümkündür. Uyuşmazlık söz konusu olduğunda uyuşmazlığın tarafları, BMDHS m. 287 hükmü uyarınca, aynı yargı yeri veya mahkemeyi seçtiklerine dair bir bildirimde bulunmuşlarsa, bu yargı merci uyuşmazlığın çözümünde zorunlu yargı yeri hâline gelir. Eğer taraflar herhangi bir seçimde bulunmamışsa, BMDHS Ek VII'ye uygun olarak gerçekleştirilecek tahkim yargılaması yolunun seçildiği kabul edilmiş sayılır. Uyuşmazlığın taraflarının seçimi aynı yönde değilse, bu takdirde de uyuşmazlık Ek VII'ye uygun olarak gerçekleştirilecek tahkime sunulacaktır.

1982 tarihli BMDHS kapsamında kurulan UDHM, 1996 yılında deniz uyuşmazlıklarının çözümünde devlet dışındaki aktörlerin de başvurabileceği uzman yargı mercii olarak kurulmuştur. Ulusal ve uluslararası yargı mercileri tarafından uyuşmazlık karara bağlamadan önce taraflar için bağlayıcı olacak şekilde ihtiyati tedbire karar verme yetkisine benzer şekilde, BMDHS ile UDHM'ye de ihtiyati tedbir yetkisi verilmiştir. UDHM'nin uluslararası hukuk uyuşmazlıklarına bakan yargı mercilerinde benzerine rastlanmayan ve “*olağanüstü ihtiyati tedbir*” olarak ifade edebileceğimiz şekilde bir yetkiye sahip olduğunu söyleyebiliriz. Bu bakımdan, UDHM'nin sahip olduğu ihtiyati tedbir kararı verme yetkisini olağan ve olağanüstü olmak üzere ikili bir ayrıma tabi tutabiliriz.

I. GENEL OLARAK İHTİYATİ TEDBİR YETKİSİ

İhtiyati tedbirin çerçevesi BMDHS m. 290'da belirlenmiştir. Söz konusu hükümde, sadece UDHM'nin ihtiyati tedbir yetkisi değil, BMDHS kapsamında yargı yetkisine sahip olan tüm mercilerin ihtiyati tedbir yetkisi düzenlenmiştir. UDHM'nin ihtiyati tedbir yetkisi temelde BMDHS'ye dayansa da UDHM'yi yetkili kılan başka uluslararası antlaşmalardan da UDHM'nin ihtiyati tedbir yetkisi doğabilir.

UDHM'nin BMDHS m. 290'a göre ihtiyati tedbire karar vermesi, taraflardan birisinin bu yönde talepte bulunmasına ve tarafların her ikisine de açıklamada bulunma imkânı tanınmasına bağlıdır². Bundan da anlaşılacağı üzere, taraflardan birisinin talebi, ihtiyati tedbire karar verilmesi açısından bir ön koşul niteliğindedir. Söz konusu bu ön koşulun gerçekleşmesi, bazen her iki tarafın da talepte bulunmasını gerektirebilir.

İhtiyati tedbire karar verilmesinde genellikle taraflardan birisinin veya her ikisinin menfaatinin korunması hedeflenir. Ancak BMDHS m. 290 hükmü kapsamındaki ihtiyati tedbir kararlarında tarafların menfaati gerektirmese dahi, deniz çevresine ciddi bir zarar verilmesini önlemek adına ihtiyati tedbire karar verilmesi mümkün olabilir³. Tarafların menfaatlerinin ve deniz çevresinin korunması amacı dışında kalan bir sebepten ötürü BMDHS m. 290 gereğince ihtiyati tedbire karar verilemez. Diğer uluslararası antlaşmalara göre UDHM'nin yetkili olduğu hâllerde, bu sebeplerin yanı sıra söz konusu antlaşmada öngörülen başka bir amaç için de UDHM ihtiyati tedbire karar verebilir.

A. BMDHS'den Doğan UDHM'nin İhtiyati Tedbir Yetkisi

UDHM'nin ihtiyati tedbire karar verme yetkisi BMDHS'de esasını bulmaktadır. Ancak başka uluslararası antlaşmalarla da UDHM'ye ihtiyati tedbir kararı verme yetkisi tanınabilir. UDHM'nin BMDHS'den veya başka bir antlaşmadan doğan ihtiyati tedbire karar verme yetkisi, “*olağan ihtiyati tedbir yetkisi*” ve “*olağanüstü ihtiyati tedbir yetkisi*” olmak üzere tasnif edilebilir. Çalışmamızda, klasik uluslararası hukuk yargı mercilerinde rastlanılan uyuşmazlığa bakan mahkemenin ihtiyati tedbire de karar vermesi hali UDHM'nin olağan ihtiyati tedbir yetkisi olarak ele alınacaktır. Buna karşın, alışagelmışin dışında olan uyuşmazlığın sunulduğu mahkeme olmamasına rağmen UDHM'nin ihtiyati tedbire karar verebilmesi ise olağanüstü ihtiyati tedbir yetkisi kapsamında değerlendirilecektir.

2 Cameron A. Miles, *Provisional Measures Before International Courts and Tribunals*, Cambridge: Cambridge University Press, 2017, s. 102

3 Philippe Sands, Ruth Mackenzie and Cesare Romano, *Provisional Measures In International Law*, Oxford: Oxford University Press, 2005, s. 46.

I. UDHM'nin Olağan İhtiyati Tedbir Yetkisi

Uyuşmazlık çözümünde başvurulacak tedbir kararlarının çerçevesi BMDHS m. 290'da düzenlenmiştir. BMDHS m. 290/1 hükmü ise şu şekildedir: “Eğer bir uyuşmazlık usulüne uygun şekilde mahkemeye veya yargı yerine havale edilmiş olup da bu mahkeme veya yargı yeri bu Kısım veya Kısım XI Bölüm 5'e göre kendini *prima facie* yetkili görüyorsa, nihai karara intizaren mevcut şartlarda uyuşmazlığa taraf olan devletlerin haklarını korumak veya deniz çevresine ciddi bir zarar verilmesini önlemek için uygun gördüğü her türlü ihtiyati tedbiri emredebilir.”

Yukarıda belirtilen ihtiyati tedbir yetkisi, sadece UDHM'nin vereceği tedbir kararlarını değil, BMDHS'nin uygulanması ve yorumlanmasına dair çıkan uyuşmazlıklarda başvurulabilen bütün yargı yerlerinin ihtiyati tedbir yetkisini ortaya koymaktadır. UDHM'nin somut uyuşmazlık bakımından yargı yetkisini haiz olduğu hâllerde, BMDHS m. 290/1 kapsamında tedbir kararı vermesi mümkündür. UDHM'nin yetkili kılınması ise tarafların daha uyuşmazlık çıkmadan önce bu yönde bildirim yapmaları veya uyuşmazlık çıktıktan sonra anlaşmış olmaları ile mümkün olabilir. Bu şartlar altında, BMDHS m. 287'ye göre seçilen prosedüre uygun olarak uyuşmazlık UDHM'ye havale edildikten sonra, BMDHS'nin Saha Ve Uyuşmazlıkların Çözümü Kısımlarında tanınan yetkiler hususunda UDHM'nin kendini *prima facie* yetkili görmesi hâlinde ihtiyati tedbir talebi hakkında inceleme yapması mümkün olur⁴.

İhtiyati tedbir talebi üzerine, UDHM öncelikle yetkili olup olmadığını *prima facie* belirlemede ve tedbir talebini değerlendirmeye almaktadır. Yani bu aşamada uyuşmazlığın esasına girilmesi söz konusu değildir. Bu sebeple, UDHM'nin ihtiyati tedbire karar vermiş olması, uyuşmazlığın esasına dair de kendini yetkili gördüğü anlamına gelmez. Nitekim *Louisa* davasında mahkeme ihtiyati tedbirin incelenmesi için kendini *prima facie* yetkili görmüş ve fakat somut olayda tedbire karar verilmesini gerektiren koşulların oluşmadığı kanaatiyle tedbir talebini reddetmiştir. Bu aşamada uyuşmazlık açısından kendisinin yargı yetkisini haiz olduğunu kabul etmiş olan UDHM, davayı esastan değerlendirirken yargı yetkisinin olmadığına karar vermiştir⁵.

UDHM'nin resen ihtiyati tedbire karar vermesi mümkün değildir. Hatta UDHM'nin deniz çevresinin korunması için bir tedbire karar verilmesini gerekli görmesi hâlinde dahi, taraflardan birinin tedbir talebi yoksa BMDHS m. 290/3'te açıkça ifade edildiği üzere tedbir kararı verilemez⁶. Eğer uyuşmazlık UDHM'ye sevk edilmişse bir tarafın talebi, ihtiyati tedbire karar verilmesini sağlayabilir. Buna karşın, uyuşmazlık hakemliğe sevk edilmişse ve hakemlik kurulmadan önce UDHM'den veya UAD'den ihtiyati tedbir talep ediliyorsa, her iki tarafın da talepte bulunması şarttır. Oysa sürdürülebilir kalkınma amacına binaen UDHM deniz çevresinin

4 Mehmet Semih Gemalmaz, **Provisional Measures of Protection International Law**, İstanbul: Legal Yayıncılık, 2011, s. 87.

5 Yoshifumi Tanaka, “A Note on the M/V “Louisa” Case”, **Ocean Development & International Law**, Vol. 45, No. 2 (Nisan 2014), s. 210, 211.

6 Francisco Orrego Vicuna, “The International Tribunal for the Law of the Sea and Provisional Measures: Settled Issues and Pending Problems”, **The International Journal of Marine and Coastal Law**, Vol. 22 No.3 (2007), s. 455.

korunmasını sağlama işlevine sahiptir⁷. Bu sebeple ihtiyati tedbire hükmederken tarafların haklarının korunması tarafların iradesine bağlı kılınsa da deniz çevresinin korunması hususunda mahkemeye taleple bağlı olmaksızın resen ihtiyati tedbire hükmetme yetkisi tanınabilirdi. Böylece sözleşmenin amaçlarını gerçekleştirme ve deniz çevresini koruma işlevini UDHM daha etkin yerine getirebilirdi. Kanaatimizce sözleşmenin temel amaçlarından biri olan deniz çevresinin korunmasının tarafların iradesine bağlı kılınmaması ve sözleşmenin bir nevi koruyucusu olan yargı mercilerinin bu hususta ciddi zararları önlemesi amacıyla resen ihtiyati tedbire karar verme yetkisi sözleşmenin amaçlarını güçlendirecektir.

Hâlihazırda deniz çevresinin korunmasına dair ihtiyati tedbirler tarafların talebine bağlıdır. Ancak sözleşmenin taraflarının BMDHS m. 192 uyarınca deniz çevresini koruma ve muhafaza etme yükümlülüğü bulunmaktadır. Bu durumda ciddi bir zararın ortaya gelme ihtimali varken taraflardan herhangi birinin ihtiyati tedbir talebinde bulunmaması hâlinde deniz çevresinde doğan zarardan taraflara ihmalleri sebebiyle sorumluluk yüklenip yüklenemeyeceği tartışma konusu yapılabilir.

Mahkeme İchtüzüğü⁸ m. 89/4 gereğince, ihtiyati tedbir talebinde bulunulurken bu talebin aciliyetini haklı kılan sebepler ve hukuksal gerekleri de izah edilmiş olmalıdır. BMDHS m. 290/1'de bahsedilmese de hem ihtiyati tedbirlerin doğasından hem de İchtüzük m. 89'dan çıkarılacak sonuca binaen yargı merciinin ihtiyati tedbire karar verebilmesi için “aciliyet” şartı mevcut olmalıdır⁹. Aciliyet, uyuşmazlığın esasına ilişkin kararın verilmesinin beklenmesi hâlinde tarafların haklarında zarar doğuracak bir durumun varlığıdır¹⁰. Nitekim *Louisa* davasında mahkeme aciliyet kavramına atıfla ancak tarafların haklarına ilişkin geri dönülemeyecek yakın bir tehlike hâlinde ihtiyati tedbire hükmedilebileceğini ifade etmiştir¹¹.

İhtiyati tedbir talebi ancak tarafların haklarını korumak veya sözleşmenin temel amaçlarından biri olan deniz çevresini korumak için talep edilebilir. Başvurulan yargı merci de sadece bu amaçlara istinaden tedbire karar verebilir¹². *Atlas Okyanusunda Gana ve Fildişi Sahili arasındaki Deniz Sınırının Sınırlandırılmasına İlişkin Anlaşmazlık* davasında kıta sahanlığı ve üzerindeki sular da dâhil olmak üzere, deniz çevresinin ciddi zarara uğramasını önlemek için tarafların

7 Meltem Sarıbeyoğlu Skalar, *Uluslararası Hukuk ve Sürdürülebilir Kalkınma*, İstanbul: Beta Yayıncılık, 2015, s. 183.

8 Mahkemenin İchtüzüğünden bundan sonra İchtüzük olarak bahsedilecektir. Bkz. https://www.itlos.org/fileadmin/itlos/documents/basic_texts/Itlos_8_E_25.09.18.pdf

9 P. Chandrasekhara Rao and Philippe Gautier, *The Rules of the International Tribunal for the Law of the Sea: A Commentary*, Leiden: Martinus Nijhoff Publishers, 2006, s. 250.

10 Peter Tomka and Gleider Hernandez, “Provisional measures in the International Tribunal for the Law of the Sea,” *Coexistence, Cooperation And Solidarity*, Leiden: Brill Publisher, 2011, s. 1784.

11 M/V “Louisa” (Saint Vincent and the Grenadines v. Kingdom of Spain), Provisional Measures, Order of 23 December 2010, ITLOS Reports 2008-2010, p.72.

12 Edward A. Laing, “A Perspective On Provisional Measures Under Unclos”, *Netherlands Yearbook of International Law*, Vol. 29, (Aralık 1998) , s. 47-48.

zorunlu olan tüm adımları atması yönündeki ihtiyati tedbir talebi “deniz çevresinin korunması amacıyla” yerinde bulunmuştur¹³.

Her ne kadar yargı merciinin ihtiyati tedbir yetkisini kullanması tarafların iradesine bağlı da olsa, hükmedilecek ihtiyati tedbire ilişkin tam bir takdir yetkisi söz konusudur. Yani tedbire karar verecek merci açısından taleple bağlılık ilkesi geçerli değildir. Öyleyse talepte bulunulması kaydıyla, uygun görülen herhangi bir ihtiyati tedbire karar verilmesinin mümkün olduğunu söyleyebiliriz¹⁴. Pek tabii ki yargı merciinin somut olayın şartlarına en uygun tedbire karar vermesi isabetli olacaktır.

a. UDHM'nin Olağan İhtiyati Tedbir Yetkisine İlişkin Örnek Davalar

UDHM şimdiye dek olağan ihtiyati tedbir yetkisi kapsamında 3 (üç) davayı incelenmiştir. Bunlar; The M/V “Saiga” (*Saint Vincent ve Grenadinler/Gine*) davası, The M/V Louisa (*Saint Vincent ve Grenadinler/İspanya*) davası ve Atlas Okyanusunda Gana ve Fildişi Sahili arasındaki Deniz Sınırının Sınırlandırılmasına İlişkin Uyuşmazlık (*Gana/Fildişi Sahili*) hakkındaki davadır.

aa. M/V Louisa Davası

Louisa, Sage Maritime Partners Ltd.'ye ait olan ve işletilen Saint Vincent ve Grenadinler bayrağını taşıyan bir gemi olup, 20 Ağustos 2004'te Cádiz limanına ulaşarak İspanya'nın iç sularında ve karasularında bazı faaliyetlerde bulunmuştur. Bu gemi Ekim 2004'te ise Santa María limanına demir atmıştır. Saint Vincent ve Grenadinler'e göre, Louisa izin belgesine dayanarak petrol ve doğal gaz yatakları bulmak amacıyla deniz tabanında sonar ve sezyum manyetik araştırmalar yapmıştır¹⁵.

30 Kasım 2005'te Cádiz Ceza Mahkemesi'nin emriyle başlatılan arama esnasında gemide çeşitli deniz altı arkeolojik kalıntıları ve savaş silahı olarak düşünülen beş saldırı tüfeği ve bir tabanca bulunmuştur. Bu aramayla bağlantılı olarak Louisa, 1 Şubat 2006'da, Santa María limanında demirliken aranmış ve gözaltına alınmıştır¹⁶. İki Macar mürettebat ile bir mürettebatın gemide bulunan Amerikalı kızı da gözaltına alınmıştır ve bunlar beş günlük tutukluluğun ardından serbest bırakılmışlardır. Sonrasında Mayıs 2006'da Amerikalı mürettebat Portekizce gözaltına alınmış ve yargılanmış, sonrasında da İspanya'ya teslim edilerek Şubat 2007'ye kadar İspanya'da tutuklu kalmış, sonrasında adli kontrol şartıyla serbest bırakılmıştır. Bu kişi uzun süre pasaportuna el konulduğu için ülkeden ayrılamamıştır. Daha sonra ise, her ikisi de ABD vatandaşı olan Sage'nin temsilcisi ve Louisa'nın maliki hakkında İspanyol Kanunları uyarınca ceza davaları açılmış ve

13 Delimitation of the Maritime Boundary in the Atlantic Ocean (Ghana/Côte d'Ivoire), Provisional Measures, Order of 25 April 2015, ITLOS Reports 2015, p. 101.

14 Gemalmaz, s.91.

15 M/V “Louisa” (*Saint Vincent and the Grenadines v. Kingdom of Spain*), Judgment, ITLOS Reports 2013, prg. 46.

16 M/V “Louisa” (*Saint Vincent and the Grenadines v. Kingdom of Spain*), Judgment, ITLOS Reports 2013, p. 44.

İspanyol Mahkemesi tarafından 27 Ekim 2010'da yayınlanan iddianameye göre, Louisa'nın savaş silahlarını elinde bulundurma ve tevdi etme suçuyla ve İspanyol tarihi mirasına zarar verme suçuyla doğrudan ilişkisi nedeniyle gemiye el konulmuştur¹⁷.

15 Ocak 1997'de İspanya, BMDHS'yi onaylamış 19 Temmuz 2002'de ise sözleşmeden doğan uyuşmazlıklar için UDHM ve UAD'yi seçtiğini bildirmiştir¹⁸. Saint Vincent ve Grenadinler ise 1 Ekim 1993'te sözleşmeyi onaylayıp 22 Kasım 2010'da gemileri durdurma ve alıkoymaya ilişkin doğacak uyuşmazlıklarda UDHM'yi seçtiğini bildirmiştir¹⁹. Louisa davasında İspanya uyuşmazlık öncesinde BMDHS m. 287 uyarınca bildirimde bulunarak UDHM'yi uyuşmazlığı karara bağlamaya yetkili kılmış; Saint Vincent ve Grenadinler ise uyuşmazlık doğduktan sonra bildirimde bulunarak UDHM'nin yargı yetkisini tanımıştır. Böylelikle, iki devlet arasında çıkacak uyuşmazlıklarda UDHM zorunlu yargı merci hâline gelmiştir. Bunun üzerine, Saint Vincent ve Grenadinler, uyuşmazlığı 23 Kasım 2010 tarihinde UDHM'ye taşımış ve BMDHS m. 290/1 kapsamında ihtiyati tedbir talebinde bulunmuştur.

UDHM, ihtiyati tedbir talebini incelerken, öncelikli olarak *prima facie* yetkili olup olmadığına ilişkin bir inceleme yapılacağını ve bunun davanın esasına ilişkin herhangi bir kanı oluşturmayacağını belirtmiştir²⁰. Uyuşmazlığın sevk edildiği yargı merci olması nedeniyle tedbir talebini olağan ihtiyati tedbir kapsamında ele alan UDHM, BMDHS m. 290 uyarınca öncelikle *prima facie* yetkili olup olmadığını incelemiştir; bu aşamada yetkili olduğuna karar verdikten sonra ihtiyati tedbir talebini incelemeye başlamıştır.

Saint Vincent ve Grenadinler, Louisa'nın bozulma ve liman bölgesinde büyük miktarda hidrokarbon bırakma riski altında olduğunu iddia etmiştir²¹. Bununla birlikte, İspanya, liman otoritelerinin durumu sürekli olarak izlediğini ve Cádiz'in, liman ve körfezdeki herhangi bir çevresel kaza tehdidine karşı güncellenmiş bir protokolünün bulunduğunu bildirmiştir²². İspanya tarafından verilen güvenceler ve geminin el konulmadan önce de iki yıldır demirlenmiş bekliyor olması, söz konusu geminin bırakılması için acil bir durumun olmadığı şeklinde değerlendirilmiştir²³. Aciliyet arz eden bir durum söz konusu olmadığı için de ihtiyati tedbir için lüzumlu koşulların gerçekleşmediği kanaatine varılmıştır.

17 M/V "Louisa" (Saint Vincent and the Grenadines v. Kingdom of Spain), Judgment, ITLOS Reports 2013, p. 54.

18 M/V "Louisa" (Saint Vincent and the Grenadines v. Kingdom of Spain), Provisional Measures, Order of 23 December 2010, ITLOS Reports 2008-2010, p. 40.

19 M/V "Louisa" (Saint Vincent and the Grenadines v. Kingdom of Spain), Provisional Measures, Order of 23 December 2010, ITLOS Reports 2008-2010, p. 41.

20 M/V "Louisa" (Saint Vincent and the Grenadines v. Kingdom of Spain), Provisional Measures, Order of 23 December 2010, ITLOS Reports 2008-2010, p. 69.

21 M/V "Louisa" (Saint Vincent and the Grenadines v. Kingdom of Spain), Request for the Prescription of Provisional Measures, p. 29.

22 M/V "Louisa" (Saint Vincent and the Grenadines v. Kingdom of Spain), Provisional Measures, Order of 23 December 2010, ITLOS Reports 2008-2010, p. 74 ve 75.

23 M/V "Louisa" (Saint Vincent and the Grenadines v. Kingdom of Spain), Provisional Measures, Order of 23 December 2010, ITLOS Reports 2008-2010, p. 72.

bb. Atlas Okyanusunda Gana ve Fildişi Sahili arasındaki Deniz Sınırının Sınırlandırılmasına İlişkin Uyuşmazlık Hakkında Dava

Gana Cumhuriyeti, 19 Eylül 2014 tarihinde Akra'daki Fildişi Sahili Cumhuriyeti elçiliğine iki ülke arasında deniz sınırlarının sınırlandırılması uyuşmazlığını Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi Ek VII uyarınca bir hakem heyetine sunma talebini iletmiştir. 22 Eylül 2014 tarihinde ise Gana, BMDHS m. 298'e uygun olarak, 15 Aralık 2009 tarihli deniz alanlarının sınırlandırılmasıyla ilgili olarak BMDHS'de sağlanan anlaşmazlık çözme usullerinden hiçbirini kabul etmediğini açıkladığı beyannamesini iptal etmiştir²⁴. 3 Aralık 2014 tarihinde ise Gana ve Fildişi Sahili devletleri, UDHM Statüsü m. 15/2 uyarınca, anlaşmazlığı UDHM'nin *ad hoc* bir dairesine tevdi eden bir anlaşma imzalamışlardır²⁵.

12 Ocak 2015 tarihinde taraflar arasındaki sözleşmeye uygun olarak, UDHM bünyesinde *ad hoc* bir daire oluşturulmuştur. Bu işlemler sonrasında, Fildişi Sahili, BMDHS m. 290/1 uyarınca ihtiyati tedbir talebini de daireye sunmuştur. Öncelikli olarak, tartışmalı alanda devam eden petrol arama ve işletme operasyonlarının askıya alınmasına yönelik önlemler alınması ve bu alanda petrol arama ve kullanma için yeni bir izin verilmemesi gerektiği belirtilmiştir. Yine aynı kapsamda kıta sahanlığını, üstündeki suları ve toprak altını korumak için gerekli tüm önlemlerin alınmasına ve Fildişi Sahili'nin haklarına hanel getirme ihtimalini doğuran veya ihtilafı şiddetlendirebilecek tek taraflı eylemlerden kaçınılmasına karar verilmesi taleplerine yer verilmiştir²⁶.

BMDHS'ye taraf olan Fildişi Sahili ve Gana devletleri aralarındaki uyuşmazlık, deniz alanlarının sınırlandırılması hususundadır. BMDHS m. 298 hükmü, devletlerin BM Genel Sekreterliği'ne yapacakları bir bildirimle deniz sınırlarına ilişkin uyuşmazlıkların çözüm mekanizması kapsamı dışına çıkarılmasına olanak sağlamaktadır. Ancak her iki devlet de böyle bir bildirimde bulunmadığı için aralarındaki deniz sınırlandırılmasına ilişkin söz konusu uyuşmazlık sözleşmenin çözüm mekanizması kapsamındadır. Bu bağlamda, iki ülke arasındaki deniz alanlarının sınırlandırılmasına ilişkin uyuşmazlık, 3 Aralık 2014'te sonuçlanan özel anlaşma ile *ad hoc* daireye sunulmuştur. Başlangıçta, Gana tarafından söz konusu uyuşmazlığın BMHDS Ek VII'de düzenlenen tahkim yargılamasına gönderilmesi talebinde bulunulmuşsa da sonrasında tarafların yaptığı anlaşma ile UDHM'nin *ad hoc* dairesine müracaat edilmiştir²⁷. *Ad hoc* daire, ihtiyati tedbire yönelik mevcut talebi ele almak için *prima facie* yetkili olduğuna karar vermiştir.

Bu çerçevede, tarafların anlaşmasıyla kurulan *ad hoc* daire, geçici bir önleme karar vermeden evvel durumun aciliyetini dikkate alarak gerçek ve yakın bir riskin önlenmesi ihtiyacının söz konusu olduğu kanaatine varmıştır. Çünkü somut olayda nihai karar verinceye kadar telafisi

24 Delimitation of the Maritime Boundary in the Atlantic Ocean (Ghana/Côte d'Ivoire), Request for the Prescription of Provisional Measures, p. 1.

25 https://www.itlos.org/fileadmin/itlos/documents/cases/case_no.23_merits/X001_special_agreement.pdf (5 Ocak 2018).

26 Delimitation of the Maritime Boundary in the Atlantic Ocean (Ghana/Côte d'Ivoire), Request for the Prescription of Provisional Measures, p.54.

27 Delimitation of the Maritime Boundary in the Atlantic Ocean (Ghana/Côte d'Ivoire), Provisional Measures, Order of 25 April 2015, ITLOS Reports 2015, p. 59

güç bir zararın meydana gelme ihtimali söz konusudur²⁸. Gana'nın yeni bir sondaj faaliyetinde bulunmamasına ve yine deniz çevresine ciddi bir zarar vermemek için deniz çevresinin etrafındaki veya tartışmalı bölgedeki yetki belgesiyle üstlendiği tüm faaliyetlerinin sıkı ve sürekli olarak izlenmesine tedbiren karar verilmiştir. Buna ilaveten, ihtiyati tedbir kararında tarafların tartışmalı alanda, kıta sahanlığı ve onun üstündeki sular da dâhil olmak üzere deniz çevresine ciddi zarar vermemek için gerekli tüm önlemleri alması ve taraflar arasındaki anlaşmazlığın büyümesine yol açabilecek her türlü tek taraflı eylemden kaçınması öngörülmüştür²⁹.

Bu dava bakımından değinmekte fayda gördüğümüz başka bir husus, İtüzükten doğan rapor talep etme hakkının da UDHM tarafından kullanılmış olmasıdır. Buna göre, Gana ile Fildişi Sahilleri'nin her birinin en geç 25 Mayıs 2015 tarihine kadar tedbir kararına riayet ettiklerine dair ilk raporu, *ad hoc* daireye sunmaları gerekmektedir. Öngörülen tarihten sonra da UDHM Özel Daire Başkanlığı'nın uygun gördüğü bilgileri ve yine uygun gördüğü bir zamanda isteme yetkisi tedbir kararında saklı tutulmuştur³⁰.

2. UDHM'nin Olağanüstü İhtiyati Tedbir Yetkisi

BMDHS m. 290/5 hükmü ile UDHM'ye alışılagelmiş dışında bir ihtiyati tedbir yetkisi verilmiştir. Bu maddeye göre, uyuşmazlığın karara bağlanacağı yargı merci olmamasına rağmen UDHM'nin ihtiyati tedbir yetkisi bazı şartlar altında gündeme gelebilir. Bu şartlar altında gündeme gelen olağanüstü ihtiyati tedbir yetkisine UDHM sahiptir³¹. Bu yetki ile, özellikle, tahkim yargılaması başlayıncaya kadar doğabilecek hak kayıplarının önüne geçilebilmesi hedeflenmiştir. Taraflar arasındaki uyuşmazlık tahkime havale edildiği takdirde, hakem heyeti teşekkül edinceye kadar ihtiyati tedbir kararı verilmesi talebini taraflar anlaşarak, BMDHS m. 290/5 uyarınca, UDHM'ye veya başka bir yargı merciine sunulabilir. Bu durum, BMDHS m. 290/5'in ilk cümlesinde ifade edilmiştir. Keza, İtüzük m. 89/2 – (a)'da tahkim yargılamasına başlanıncaya kadar UDHM'nin BMDHS m. 290/5 uyarınca ihtiyati tedbire karar verebileceği belirtilmiştir. Şunu da belirtmeliyiz ki bu noktada UDHM ihtiyati tedbire karar verilmesi noktasında münhasır yetkili değildir. UDHM'nin yanı sıra UAD'nin tedbire karar vermesine yönelik bir talebin bulunması hâlinde UAD'nin de BMDHS m. 287'ye göre bu aşamada ihtiyati tedbir kararı vermesi mümkündür. Belirttiğimiz bu madde hükümleri ile getirilmiş mekanizmanın amacı, hakemlik kuruluncaya kadar geçecek sürede ihtiyati tedbire karar verilmesini sağlamaktır. Yani tedbire karar verilmesi için daimî olarak görev yapan yargı mercileri yetkili kılınmıştır. Böylelikle, ihtiyati tedbir gerektiren durumlarda hakemlik kuruluncaya karar geçecek sürede doğabilecek zararların önüne geçilebilir.

28 Delimitation of the Maritime Boundary in the Atlantic Ocean (Ghana/Côte d'Ivoire), Provisional Measures, Order of 25 April 2015, ITLOS Reports 2015, p. 42.

29 Delimitation of the Maritime Boundary in the Atlantic Ocean (Ghana/Côte d'Ivoire), Provisional Measures, Order of 25 April 2015, ITLOS Reports 2015, p. 108(1).

30 Delimitation of the Maritime Boundary in the Atlantic Ocean (Ghana/Côte d'Ivoire), Provisional Measures, Order of 25 April 2015, ITLOS Reports 2015, p. 108(2).

31 Yusuf Aksar, *Teoride ve Uygulamada Uluslararası Hukuk II*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2015, s. 90.

UDHM'nin uyuşmazlığı çözmeye yetkili yargı merci olmamasına rağmen olağanüstü ihtiyati tedbir verme yetkisi tek tarafın talebiyle de gündeme gelebilecektir. Tek tarafın talebi ile olağanüstü ihtiyati tedbir yetkisinin doğmasının şartları BMDHS m. 290/5'te ve İçtüzük m. 89/2 – (b)'de düzenlenmiştir. Öncelikle, uyuşmazlığın havale edildiği hakemlik henüz kurulmamış olmalıdır. Akabinde taraflardan herhangi biri, BMDHS m. 290/5 uyarınca ihtiyati tedbir talebinde bulunmalı ve fakat bu hususta iki hafta içerisinde anlaşamamış olmalıdırlar. Bu iki haftalık süreç sonunda anlaşmaya varılamaması hâlinde, taraflardan her biri, tahkim mahkemesinin yargı yetkisinin varlığına dair ve durumun aciliyetine ilişkin hukukî gerekçeleri de göstererek UDHM'den tek taraflı ihtiyati tedbir talebinde bulunabilir³².

UDHM'nin tek tarafın talebi ile olağanüstü şekilde ihtiyati tedbire karar vermesi, tarafların iki hafta boyunca anlaşamamış olması ön koşuluna bağlıdır. Bu iki haftalık süre, ihtiyati tedbir talebinin karşı tarafa bildirilmesi tarihinden itibaren başlar. Söz konusu bildirimden sonra karşı taraf ihtiyati tedbir talebini kabul etmezse veya taraflar tedbir talebini hangi yargı merciine havale edecekleri hususunda uzlaşamazlarsa, iki haftalık süre sonunda taraflardan biri, UDHM'nin ihtiyati tedbir mekanizmasını harekete geçirebilir. Bu süre bitmeden UDHM'ye yapılacak bir başvuru üzerine ihtiyati tedbir kararının verilmesi ise düşünülemez. Süre geçtikten sonra başvurunun ne zaman yapılabileceğine dair herhangi bir süre sınırlandırması ise öngörülmemiştir. Fakat her hâlikârda hakem heyeti teşkil etmeden başvuruda bulunulmalıdır.

Birleşik Krallık – İrlanda arasındaki *MOX Plant* davasında taraflar, BMDHS kapsamında herhangi bir uyuşmazlık çözüm mekanizmasını seçtiklerine dair bir bildirimde bulunmamışlardır. Bu sebeple, BMDHS m. 287 hükmü gereğince, tarafların tahkim usulünü kabul ettikleri varsayılmıştır. İrlanda, 25 Eylül 2001 tarihinde tahkim yoluna başvurmuş ve ihtiyati tedbir talebini Birleşik Krallık'a bildirmiştir. Uyuşmazlığın taraflarının tedbir konusunda iki hafta içinde herhangi bir uzlaşmaya varamamaları ve hakemliğin de hâlâ kurulmamış olması sebebiyle, İrlanda, ihtiyati tedbir talep ederek 09 Kasım 2001'de UDHM'ye başvurmuştur³³. Birleşik Krallık ise iki haftalık sürenin bitmesinden sonra kısa bir sürede İrlanda tarafından tedbir istenmediği için tedbire dayanak teşkil edebilecek aciliyet durumunun olmadığı ve bu sebeple talebin reddedilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Gerçekten de başvurunun geç yapılmış olması tedbirin aciliyetini ilgilendiren bir mesele olarak görülebilir. Buna karşın, başvuruda bulunulması için herhangi bir süre kısıtlaması getirilmemiştir.

UDHM'nin uyuşmazlığı çözecek hakem heyetini *prima facie* yetkili görerek ihtiyati tedbire karar vermiş olması, hakem heyetinin kendisini mutlaka yetkili göreceği anlamına gelmez. Nitekim BMDHS m. 288/4'te açıkça ifade edildiği üzere, bir mahkemeye veya yargı yerinin taraflar arasındaki uyuşmazlık hakkında kendisinin yargı yetkisini haiz olup olmadığını karara bağlaması gerekir.

Southern Bluefin Tuna davasında Yeni Zelanda ve Avustralya, Japonya'ya karşı ton balıklarının korunması için uyuşmazlığı tahkime taşımışlardır. Tahkim yargılaması başlayınca kadar

32 Rules of the Tribunal (ITLOS/8), m. 89/4.

33 The *MOX Plant Case* (Ireland v. United Kingdom), Provisional Measures, Request of Ireland (9 November 2011).

ihtiyati tedbir hususunda taraflar anlaşmaya varamadığı için UDHM'ye başvurulmuştur³⁴. UDHM, ihtiyati tedbire karar vermeden önce *prima facie* bir değerlendirme yaparak hakem mahkemesinin yargı yetkisinin bulunduğu kanaatine varmıştır. Buna karşın, tahkim mahkemesi kendisini yetkisiz görerek bu kararı iptal etmiştir³⁵. Her ne kadar burada iptal kararı verilmiş de olsa, tahkim mahkemesinin kendisini yetkisiz görmesiyle birlikte tedbirin *ipso iure* sonra ermesi gerekir. Nitekim UDHM'nin tedbir kararının geçerliliği, hakem mahkemesinin uyuşmazlığı karara bağlama noktasında yargı yetkisine sahip olmasına bağlıdır.

Olağanüstü ihtiyati tedbirde olağan ihtiyati tedbirden farklı olarak tedbiri gerektiren koşullar bakımından daha ivedi bir durumun varlığı gerekir³⁶. UDHM, aciliyet durumunu değerlendirirken tahkim mahkemesi kuruluncaya kadar geçecek süreyi dikkate almaktadır. Geçecek süre ve somut durumun şartlarına göre tedbir kararının acil olup olmadığına dair kanaat edinmektedir. *MOX Plant* davasında radyoaktif maddelerin taşınmasının deniz çevresine zarar verdiği ve santralin çalışması hâlinde geri dönülemeyecek zararların doğacağı iddialarına dayanılarak UDHM'den ihtiyati tedbir talep edilmiştir. Birleşik Krallık ise 2002 yılının yazına kadar santralden hiçbir yere yakıt ihraç etmeyeceği taahhüdünde bulunmuştur. Bunun sonucu olarak, tahkim mahkemesi kuruluncaya dek önlenmesi gereken bir zarar ihtimalinin kalmadığına ve durumun bir aciliyet teşkil etmediğine karar verilmiştir³⁷.

Yukarıda belirttiğimiz farklılık, olağanüstü ihtiyati tedbir bakımından BMDHS m. 290/1'de geçen şartların uygulanmayacağı şeklinde yorumlanmamalıdır. *MOX Plant* davasında Hâkim *Mensah*, BMDHS m. 290/1 hükmünün ihtiyati tedbirin genel şart ve koşullarını ortaya koyduğunu belirtmiştir. Bu sebeple, BMDHS m. 290/5'in uygulanmasında da aynı temel şart ve koşullar dikkate alınmalıdır. Yani olağanüstü ihtiyati tedbirde de ancak tarafların haklarını korumak veya deniz çevresine ciddi zarar verilmesini önlemek amacıyla tedbire karar verilebilir³⁸. *Southern Bluefin Tuna* davasında da balık kaynaklarının korunması, “deniz çevresinin korunması” amacı kapsamında ele alınmıştır. Bu bağlamda, ihtiyati tedbir talebi hakkında BMDHS m. 290/1 ve 5 birlikte dikkate alınarak bir değerlendirme yapılmıştır³⁹.

Bununla birlikte, olağan ihtiyati tedbirde UDHM'nin uygulanacak tedbiri takdir ederken tarafların talepleriyle bağlı olmaması, olağanüstü ihtiyati tedbirde de söz konusudur. Taraflardan birisinin tedbir talebinde bulunmasının bu bakımından bir önemi yoktur. Dolayısıyla, taraflardan sadece birisi tedbir talebinde bulunmuş olsa da UDHM'nin talepte bulunan tarafın aleyhine

34 Southern Bluefin Tuna (New Zealand v. Japan; Australia v. Japan), Provisional Measures, Order of 27 August 1999, ITLOS Reports 1999, p. 30.

35 Dean Bialek, “Australia & New Zealand V Japan: Southern Bluefin Tuna Case”, **Melbourne Journal of International Law**, Vol. 1, No. 1 (Aralık 2000), s. 159.

36 Natalie Klein, **Dispute Settlement in the UN Convention on the Law of the Sea**, Cambridge: Cambridge University Press, 2005, s. 69.

37 *MOX Plant* (Ireland v. United Kingdom), Provisional Measures, Order of 3 December 2001, ITLOS Reports 2001.

38 Shabtai Rosenne, **Provisional Measures in International Law**, Oxford: Oxford University Press, 2005, s. 54.

39 Cesare Romano, “The Southern Bluefin Tuna Dispute: Hints of a World to Come . . . Like It or Not”, **Ocean Development & International Law**, Vol 32, No:4, (2001), s. 321.

olacak şekilde de karar vermesi mümkündür. Diğer bir ifadeyle, tedbir talebinde bulunan taraf için usulü kazanılmış haktan söz edilemez.

a. UDHM'nin Olağanüstü İhtiyati Tedbir Yetkisine İlişkin Örnek Davalar

Bugüne kadar UDHM tarafından olağanüstü tedbir yetkisinin kullanıldığı davalar; *Southern Bluefin Tuna* (Yeni Zelanda ve Avustralya/Japonya), *MOX Plant* (İrlanda/Birleşik Krallık), *Johor Boğazında ve Çevresinde Singapur Arazi Tesisi* (Malezya/Singapur), *Ara Libertad* (Arjantin-Gana), *Arctic Sunrise* (Hollanda v. Rusya Federasyonu) ve *Enrica Lexie* (İtalya/Hindistan) davalarıdır.

aa. The MOX Plant Davası

Birleşik Krallık Hükümeti'nin 2001 tarihli kararıyla kendisine izin verilmiş olan bir şirket tarafından İrlanda Denizi'nin doğu sahilleri üzerinde bulunan Sellafield'ta *MOX Plant* tesisi kurulmuştur. Kapalı bir denize sahip olan ve birçok ekonomik amacını bununla gerçekleştiren İrlanda, söz konusu bu tesisin deniz kirliliğine sebep olacağı düşüncesiyle tesisin kurulmasına karşı çıkmıştır. Bu bağlamda, tesisin kurulmasının denizlerde iş birliği ve denizin çevresinin korunması hususlarında hukuka aykırılık teşkil edeceği iddiaları öne sürülmüştür⁴⁰.

Söz konusu uyuşmazlığın tarafı olan İrlanda ve Birleşik Krallık BMDHS'yi sırasıyla 21 Haziran 1996 ve 25 Temmuz 1997 tarihlerinde onaylamışlardır. İrlanda, Birleşik Krallık'tan farklı olarak herhangi bir çözüm mekanizmasını seçmemiştir. Birleşik Krallık ise olası bir uyuşmazlıkta UAD'nin yetkisini kabul etmiştir. BMDHS m. 279 gereğince taraflar, bu uyuşmazlık bakımından barışçıl çözüm yollarına başvurmuşlar ve fakat bir sonuç elde edememişlerdir. Her iki taraf da aynı usulü seçmediği için İrlanda, BMDHS m. 287/5'ye göre Birleşik Krallık aleyhine 25 Ekim 2001'de tahkime başvurmuştur. Aynı zamanda ihtiyati tedbir talebinde de bulunulmuştur. İki haftalık süre içinde bu devletler arasında ihtiyati tedbire ilişkin bir uzlaşma sağlanmadığından ve tahkim mahkemesi de teşkil etmediğinden dolayı, İrlanda, BMDHS m. 290/5 kapsamında 9 Kasım 2001 tarihinde UDHM'ye ihtiyati tedbire karar verilmesi için başvuruda bulunmuştur⁴¹. Bu kapsamda, *MOX Plant* tesisinin izninin iptal edilmesine varacak kadar bir dizi önlemden bahsedilmiştir. Özellikle faaliyetlerin engellenmesi, atıkların bırakılmasının önlenmesi ve son olarak uyuşmazlığı derinleştirecek her türlü eylemden imtina edilmesi gibi taleplerde bulunulmuştur⁴².

Birleşik Krallık ise tahkim mahkemesinin yargı yetkisine itiraz ederek ihtiyati tedbir talebinin reddedilmesini talep etmiştir. Yaptığı değerlendirmeye göre tahkim mahkemesini yetkili gören

40 Kerem Batır, "Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi Uyarınca Uyuşmazlıkların Çözümü: Mox Plant Davası ve Yargı Yetkilerinin Uyuşmazlıkların Çözümü: Mox Plant Davası ve Yargı Yetkilerinin Örtüşmesi", **Uluslararası Hukuk ve Politika**, Cilt:4, No:16 (2008), s. 61-62.

41 *MOX Plant (Irelandv. United Kingdom)*, Provisional Measures, Order of 3 December 2001, ITLOS Reports 2001, p. 2.

42 *MOX Plant (Irelandv. United Kingdom)*, Request for the Prescription of Provisional Measures, , p. 150.

UDHM, ihtiyati tedbir talebini incelemeye geçmiştir⁴³. Buna karşın, Birleşik Krallık tarafından İrlanda ile anlaşmaya çalışılacağı ve bu süreçte söz konusu bölgeye ya da söz konusu bölgeden başka bir yere doğru deniz yoluyla radyoaktif madde taşınmayacağı ve 2002 yılının yazına kadar bu santralden hiçbir yere MOX ihraç etmeyeceği taahhütlerinde bulunmuştur⁴⁴. Bunun üzerine, Mahkeme, Birleşik Krallık'ın taahhütlerinin güvence niteliğinde olduğunu⁴⁵ bu sebeple tahkim kuruluncaya dek geçecek kısa sürede İrlanda'nın talep ettiği ihtiyati tedbirlere hükmedilmesini gerektiren bir aciliyetin olmadığını belirtmiştir⁴⁶. Tahkim mahkemesi kuruluncaya dek MOX santralinden kaynaklanabilecek İrlanda Denizindeki sonuçlara ilişkin bilgi alışverişinde bulunulması, etkilerin veya risklerin izlenmesi ve meydana gelebilecek deniz kirliliğinin önüne geçilmesi için gerekli tedbirlerin bulunması hususunda İrlanda ve Birleşik Krallık'ın iş birliği yapması ve görüşmeler yapması şeklinde ihtiyati tedbire hükmedilmiştir⁴⁷.

bb. Enrica Lexie Davası

Hindistan, Keraladan yaklaşık 20,5 deniz mili uzakta (*Hindistan'ın Münhasır Ekonomik Bölgesi*) iki Hintli balıkçıyı öldürmekle suçladığı İtalyan bayraklı *Enrica Lexie* petrol tankerinde görevli *Latorre* ve *Girone* isimli piyadeleri tutuklamıştır⁴⁸. *Ant Antonius* balıkçı teknesindeki silahsız kurbanların uyarıda bulunulmaksızın öldürülmesi gerekçe olarak gösterilmiştir. İtalya ise sürekli görsel ve işitsel uyarı atışlarına rağmen balıkçı gemisinin tankerlere doğru ilerlediğini ve çarpışmaya çalıştığını belirtmiş ve bunun korsan saldırı olarak değerlendirildiğini ifade etmiştir.

Açık denizde Hindistan'ın İtalya bayraklı gemi üzerinde yargı yetkisini kullanmasından ötürü İtalya itirazda bulunmuştur. Hindistan ise olayın ticaret gemisinde yaşandığını ve uluslararası hukuk bağlamında bir bağışıklık iddiasında bulunulamayacağını belirtmiştir⁴⁹. İtalya, 26 Haziran 2015 tarihinde uyuşmazlığın çözümü ve ihtiyati tedbir talebinde bulunmak üzere tahkime başvurmuştur. 13 Temmuz 2015 tarihinde Hindistan Yüksek Mahkemesi tarafından İtalya tarafından talep edilmiş tedbirlerin uygulanmasının reddine karar verilmiştir⁵⁰. Bu sebeple, İtalya BMDHS m. 290/5 hükmüne istinaden 21 Temmuz 2015 tarihinde UDHM'den ihtiyati tedbire karar vermesi talebinde bulunmuştur.

43 MOX Plant (Irelandv. United Kingdom), Provisional Measures, Order of 3 December 2001, ITLOS Reports 2001, p. 62.

44 MOX Plant (Irelandv. United Kingdom), Provisional Measures, Order of 3 December 2001, ITLOS Reports 2001, p. 78,79.

45 MOX Plant (Irelandv. United Kingdom), Provisional Measures, Order of 3 December 2001, ITLOS Reports 2001, p. 80.

46 MOX Plant (Irelandv. United Kingdom), Provisional Measures, Order of 3 December 2001, ITLOS Reports 2001, p. 81.

47 MOX Plant (Irelandv. United Kingdom), Provisional Measures, Order of 3 December 2001, ITLOS Reports 2001, p. 89.

48 "Enrica Lexie" (Italy v. India), Request for the Prescription of Provisional Measures, p. 3.

49 "Enrica Lexie" (Italy v. India), Provisional Measures, Order of 24 August 2015, ITLOS Reports 2015, p. 50.

50 "Enrica Lexie" (Italy v. India), Request for the Prescription of Provisional Measures, p. 13,14.

Tedbir talebinde Hindistan'ın *Enrica Lexie* üzerinde yargı yetkisini kullanmaya devam etmesine izin verilmesinin İtalya'nın BMDHS kapsamındaki haklarına ciddi ve geri dönüşü olmayan bir zarara sebep olacağını ifade etmiştir⁵¹. Bu kapsamda İtalya, BMDHS Ek VII tahkim yargılaması boyunca, Hindistan'ın *Enrica Lexie* ve piyadeler üzerinde herhangi bir yargılama yetkisini kullanmaktan kaçınması, piyadeler aleyhine adli ve idari tedbir alınması ve uygulanmasının önüne geçilmesi ve piyadelerin İtalya'ya seyahat etmesi ve tahkim boyunca İtalya'da kalması için piyadelerin özgürlüğü ve güvenliği üzerinde tüm kısıtlamaları kaldırması yönüne ihtiyati tedbir talep etmiştir. Durumun aciliyeti olarak piyadelerin keyfi olarak özgürlüklerinden mahrum edildiği ve piyadelerin birinin ise akut sağlık sorunu ve zor bir rehabilitasyon ile karşı karşıya iken özgürlüğünden hâlâ mahrum olduğu ifade edilmiştir⁵².

UDHM, tahkim mahkemesinin *prima facie* yetkili olup olmadığı incelemiştir. Bu incelemede İtalya ve Hindistan'ın sırasıyla 13 Ocak 1995 ve 29 Haziran 1995'te BMDHS'yi imzalayan taraf devletler olduğu ve İtalya'nın BMDHS m. 287 uyarınca 26 Şubat 1997'de UDHM ve UAD'nin BMDHS'nin yorumlanması veya uygulanmasına ilişkin uyuşmazlıkların çözümü için bir araç olarak seçen bildirimde bulunduğu tespit edilmiştir. Hindistan'ın ise BMDHS m. 287 uyarınca bir bildirimde bulunmamasından ötürü Ek VII uyarınca tahkim yargılamasını kabul ettiği çıkarımının m. 287/5 hükmünce yapılacağı kanaatine varılmıştır. İtalya ve Hindistan tarafından mevcut uyuşmazlığın çözülmesi için aynı prosedürün kararlaştırılmamış olması sebebiyle, BMDHS m. 287/5'ye göre uyuşmazlığın karara bağlanmasında tahkim mahkemesinin yetkili olacağına karar verilmiştir⁵³.

Tahkim mahkemesinin söz konusu uyuşmazlık hakkında yargı yetkisini haiz olduğu kanaatine varan UDHM, BMDHS Ek VII'ye göre hakem mahkemesine tevdi edilmiş uyuşmazlığın derinleşmesi ve devam etmesine sebep olacak veya tahkim mahkemesi tarafından verilebilecek kararların icrasına zarar verebilecek veya halel getirecek derdest davaların askıya alınması ve yeni davaların açılmasından kaçınılması şeklinde ihtiyati tedbire karar vermiştir⁵⁴.

3. Diğer Antlaşmalardan Doğan Olağan İhtiyati Tedbir Yetkisi

BMDHS'nin yanı sıra bazı uluslararası antlaşmalarda da UDHM'ye ihtiyati tedbir kararı verme yetkisi tanınmıştır. Uluslararası antlaşmanın taraflarının iradesi ihtiyati tedbir bakımından UDHM'yi yetkili kılmaya yönünde olması ve uyuşmazlığın UDHM'ye havale edilmesi hususları gözetildiğinde olağan ihtiyati tedbir yetkisi söz konusu olur. 1995 tarihli Balık Stokları Antlaşması'nda ve 1996 tarihli Londra Konvansiyonu Protokolü ve Açık Denizde Balıkçı Teknelerinin Uluslararası Koruma ve Yönetim Önlemlerine Uyumluluğun Desteklenmesi Antlaşması'nda UDHM'ye ihtiyati tedbire karar vermesi yetkisi tanınmıştır.

51 "Enrica Lexie" (Italy v. India), Request for the Prescription of Provisional Measures, p. 37.

52 "Enrica Lexie" (Italy v. India), Request for the Prescription of Provisional Measures, p.53.

53 "Enrica Lexie" (Italy v. India), Provisional Measures, Order of 24 August 2015, ITLOS Reports 2015, p. 35.

54 "Enrica Lexie" (Italy v. India), Provisional Measures, Order of 24 August 2015, ITLOS Reports 2015, p. 141.

a. 1995 Balık Stokları Antlaşması

4 Ağustos 1995'te kabul edilen Balık Stokları Antlaşması⁵⁵, 4 Aralık 1996'ya kadar imzaya açık kalmış, 88 devlet ve Avrupa Birliği tarafından kabul edilmiş ve otuzuncu katılım belgesinin BM Genel Sekreterine tevdi edilmesini izleyen otuzuncu günün ardından 11 Aralık 2001'de yürürlüğe girmiştir. Antlaşma, balık stoklarının korunması ve yönetimi ile ilgili düzenlemelerle, ihtiyatlı yaklaşım, mevcut en iyi bilimsel bilgilere dayanma ve kaynakların en iyi şekilde kullanılması hususlarında devletlerin iş birliğinin gerektiğini ortaya koymaktadır.

Balık Stokları Antlaşması m. 7/5 uyarınca, balık stoklarının korunması ve yönetimi bakımından taraf devletlerin anlaşması ve bu konuda düzenlemeler yapması beklenmektedir. Bu hususta anlaşmaya varılamadığı takdirde, ilgili Devletlerden herhangi biri, BMDHS Bölüm VIII'de öngörülen uyuşmazlıkların çözülmesine ilişkin usuller kapsamında yaşanan uyuşmazlık hakkında bir yargı merciine başvurmalıdır.

Uyuşmazlığın sunulduğu yargı mercii, BMDHS m. 290'a hâle getirmeksizin, tarafların haklarını korumak ve stokların zarar görmesini önlemek için uygun gördüğü geçici önlemleri önerebilir. Balık Stokları Antlaşmasına taraf olup BMDHS'ye taraf olmayan bir devlete ilişkin uyuşmazlık söz konusu olduğunda, BMDHS m. 290/5 uygulanamayacaktır⁵⁶. UDHM'nin işbu Antlaşma kapsamında ihtiyati tedbire karar verebilmesi, uyuşmazlığın taraf olan devletlerin bu yönde bir iradeye sahip olmasına bağlıdır. Uygulanmakta olan bir tedbirin değiştirilmesi veya iptal edilmesi de aynı şekilde mümkün olabilir.

Balık Stokları Antlaşması'nın temel amacı, balık stoklarının korunması ve idaresidir. Bu amaçla, balık stoklarının etkili şekilde, uzun vadeli korunması ve sürdürülebilir kullanımı sağlanmaya çalışılmaktadır⁵⁷. Söz konusu Antlaşma kapsamında yargı merciine bırakılan ihtiyati tedbir yetkisi, yalnızca bu amaca hizmet edecek şekilde kullanılabilir. Yani uyuşmazlığın tarafı devletlerin haklarının ve balık stoklarının korunmasına yönelik olarak ihtiyati tedbire karar verilebilir. Bunun yanı sıra, Balık Stokları Anlaşması kapsamındaki bir uyuşmazlık bakımından BMDHS m. 290 hükmü de uygulanabileceğinden, deniz çevresinin korunması için de ihtiyati tedbir talebinde bulunulabileceği söylenebilir.

Balık Stokları Anlaşması'nda BMHDS'nin ihtiyati tedbirlere ilişkin hükümlerine atıf yapılmış da olsa, işbu Antlaşma'ya taraf olan bir devletin aynı zamanda BMDHS'ye taraf olup olmadığına bakılmalıdır. Uyuşmazlığın tarafı devletlerden birisinin BMDHS'ye taraf olmaması hâlinde, Balık Stokları Antlaşması m. 31'de açıkça ifade edildiği üzere, UDHM'nin BMDHS m. 290/5'te öngörülen olağanüstü ihtiyati tedbir yetkisi kullanılamayacaktır.

55 Antlaşma metni için bakınız: http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/fish_stocks_agreement/CONF164_37.htm (7 Mart 2018).

56 Balık Stokları Antlaşması m. 31.

57 Gomes Rocha, s. 75.

b. Atık veya Diğer Maddelerle Deniz Kirliliğini Önleme Konvansiyonu (Londra Konvansiyonu) 1996 tarihli Protokolü

29 Aralık 1972’de imzaya açılıp 30 Ağustos 1975’te yürürlüğe giren Londra Konvansiyonu⁵⁸’nun amacı, atık boşaltımının neden olacağı deniz kirliliğini engelleyerek deniz çevresini korumak için küresel bir sistem oluşturmaktır. Sadece insan sağlığı ve çevre için tehlike arz etmeyecek olan maddelerin denize atılmasına olanak tanınmaktadır. 17 Kasım 1996 tarihli Protokol⁵⁹ ile Londra Konvansiyonu güncellenmiş ve “*geri dönüşüm listesi*” dışındaki tüm atıkların denize bırakılması yasaklanmıştır.

Londra Konvansiyonu m. 10’da taraf devletlerin deniz kirliliğine ilişkin olarak sorumluluğunun belirlenmesi ve uyuşmazlıkların çözümü hakkında usuller geliştireceği öngörülmüştür. Yine taraf devletlerin yapacakları ilk toplantıda söz konusu Konvansiyon’un yorumlanması ve uygulanması hakkında usulleri de değerlendirecekleri m. 11’de ifade edilmiştir. Buna uygun olarak, 1996 tarihli Protokol ile uyuşmazlık çözüm yolları belirlenmiştir.

Protokol m. 16’da öncelikle müzakereye, arabuluculuğa, uzlaşmaya ya da diğer barışçıl yollara başvurularak uyuşmazlıkların giderilebileceği belirtilmiştir. Uyuşmazlık barışçıl yollarla çözülemediği takdirde ise taraflar, BMDHS’ye taraf olsun veya olmasın BMDHS m. 287/1’de düzenlenen usullerden birine başvurmayı kararlaştırabilirler. BMDHS m. 287/1 kapsamında bir usul kararlaştırılması hâlinde, seçilen yargı merciine ilişkin BMDHS XV. Bölümde belirtilen hükümler de kendiliğinden uygulanabilecektir. Şayet uyuşmazlığın UDHM’ye götürülmesi kararlaştırılırsa, BMDHS XV. Bölüm hükümleri uygulanacağından, UDHM’nin BMDHS m. 290’a göre ihtiyati tedbire karar vermesi de mümkün olabilecektir.

c. Açık Denizdeki Balıkçı Gemileri Hakkında Uluslararası Koruma ve Yönetim Tedbirlerine İlişkin Antlaşma

İşbu Antlaşma⁶⁰, açık denizde balıkçı gemilerinin uluslararası önlemlerle uyumunun sağlanması ve açık denizdeki canlı kaynakların korunması, yönetimi, sürdürülebilir kullanımı için iş birliğinin güçlendirilmesi amacıyla düzenlenmiştir. 24 Kasım 1993’te kabul edilen ve 24 Nisan 2003’te yürürlüğe giren Antlaşma ’ya 39 devlet ve Avrupa Birliği taraftır. Uyuşmazlık meydana geldiğinde, öncelikle tarafların istişare etmeleri ve sonrasında müzakere, soruşturma, arabuluculuk, uzlaşma, hakemlik veya diğer bir barışçıl yola başvuracakları düzenlenmiştir. Antlaşma m. 9 hükmüne göre, barışçıl yollarla çözülemeyen uyuşmazlıklar tarafların rızasıyla UAD’ye, UDHM’ye veya hakemliğe sevk edilmelidir. Uyuşmazlığın hangi yargı merciine sevk

58 Antlaşma metni için bakınız: [http://www.imo.org/en/OurWork/Environment/LCLP/Documents/PROTOCOL Amended2006.pdf](http://www.imo.org/en/OurWork/Environment/LCLP/Documents/PROTOCOL%20Amended2006.pdf) (10 Mart 2018).

59 Antlaşma metni için bkz. [http://www.imo.org/en/OurWork/Environment/LCLP/Documents/PROTOCOL Amended2006.pdf](http://www.imo.org/en/OurWork/Environment/LCLP/Documents/PROTOCOL%20Amended2006.pdf) (10 Mart 2018).

60 Antlaşma metni için bakınız: <http://www.fao.org/docrep/MEETING/003/X3130m/X3130E00.HTM> (12 Mart 2018).

edileceği hususunda anlaşmaya varılamadığında, tarafların uyuşmazlığın çözümünü görüşmek üzere istişare etmeye ve iş birliği yapmaya devam etmesi gerekir⁶¹.

Yukarıda belirttiğimiz şartlarda eğer tarafların ortak iradesi uyuşmazlığın UDHM'ye götürülmesi yönünde olursa, UDHM'nin tüm yetkileri kabul etmiş sayılacaktır. Bu yetkilerin kapsamına UDHM tarafından uyuşmazlık hakkında ihtiyati tedbire karar verilmesi de girmektedir.

4. Uyuşmazlıkla Resen Doğan Sabit İhtiyati Tedbir

Deniz Hukuku Konferanslarının ikinci oturumunda Hollanda tarafından deniz bilimsel araştırmaları üzerinde bir uyuşmazlık olduğu takdirde araştırma projesinin askıya alınmasına ilişkin bir öneri getirilmiştir. Yapılan görüşmeler neticesinde deniz alanlarındaki araştırmalara ilişkin uyuşmazlıkların BMDHS kapsamında uyuşmazlık çözüm yolları kapsamına alınması hususu düzenlenmiştir. Bunun yanı sıra ve daha mühimi, uyuşmazlık halinde bu bilimsel araştırmaya başlanması veya devam edilmesi, kıyı devletinin açık rızasına bağlanmıştır⁶². Söz konusu hüküm uyarınca, BMDHS m. 264'e uygun olarak uyuşmazlık çözülene dek, ilgili kıyı devletinin açık onayı olmadan, araştırma projesini yürütmeye yetkili olan devlete veya yetkili uluslararası organizasyona, araştırma faaliyetlerini başlatmasına veya devam ettirmesine izin verilmeyecektir.

Bu düzenleme gereğince, herhangi bir tarafın talepte bulunması veya herhangi bir yargı merciinin karar vermesi gerekmez, kendiliğinden doğan ve taraflar için bağlayıcı olan bir tedbirden bahsedilebilir. Diğer bir ifadeyle, tedbir mekanizması uyuşmazlığın doğmasıyla birlikte resen ortaya çıkmakta ve uyuşmazlığın taraflarını bağlamaktadır. Bu sebeple, madde başlığında ihtiyati tedbirler (*provisional measures*) ifadesi kullanılmamıştır; çünkü tedbirin uygulanması için yargı yetkisine sahip mahkeme veya yargı merci tarafından tedbire hükmedilmesi şarttır. Bunun yerine, ihtiyati tedbirden farklı olduğunu belirtmek üzere ara tedbirler (*interim measures*) ifadesine yer verilmesi tercih edilmiştir. Ara tedbirler ise bir yargı mercii veya mahkemenin kararına gerek kalmaksızın kendiliğinden ortaya çıkan tedbirlerdir⁶³.

5. İhtiyati Tedbir Kararlarının Uygulanması, Değiştirilmesi ve Ortadan Kaldırılması

BMDHS'de ihtiyati tedbir kararı verme yetkisi sözleşmenin uyuşmazlık çözmeye yetkili her yargı merciine verilmiştir. Bu yargı mercilerinden biri de UDHM olup BMDHS m. 290'de Mahkeme ve Deniz Dibi Uyuşmazlıkları Dairesinin ihtiyati tedbir yetkisinden bahsedilmiştir. Ancak Mahkeme Statüsü m. 25 ve İçtüzük m. 91 uyarınca mahkemenin toplantı hâlinde olmadığı hallerde Basit Usul Dairesi'nin de ihtiyati tedbir kararı vermesi mümkündür.

61 Gomes Rocha, s. 76.

62 Myron Nordquist, Satya Nandan and Shabtai Rosenne, **United Nations Convention on the Law of the Sea 1982 A Commentary Vol. IV**, Netherlands: Martinus Nijhoff Publisher, 1995, s. 660.

63 Nordquist, Nandan and Rosenne, s. 658.

İhtiyati tedbir talebinin ne zaman Mahkemeye ne zaman Deniz Yatağı Uyuşmazlıkları Dairesine sevk edileceği ayrımı BMDHS m. 290'da yapılmamıştır. Deniz Yatağı Uyuşmazlıkları Dairesi UDHM'nin daimî dairelerinden biridir ve yargı yetkisinin çerçevesi Kısım XI Bölüm 5'te belirlenmiştir⁶⁴. Bu durumda BMDHS genel kuralları kıyasen uygulanacaktır. Talep edilen ihtiyati tedbirin niteliği uyarınca Deniz Yatağı Uyuşmazlıkları Dairesinin yetki alanında olup olmadığı incelenerek, yetki alanında olması durumunda Daireye, olmaması durumunda ise Mahkemeye sevk edilecektir. Deniz Yatağı Uyuşmazlıkları Dairesi'nin ve Mahkeme'nin altında oluşturulan daireler bunların parçası sayıldığından uyuşmazlığın Mahkeme ve Deniz Yatağı Uyuşmazlıkları Dairesi'nin altında oluşturulan diğer dairelere sevk edilmesi de mümkündür. Nitekim Mahkeme Statüsü m. 15/5'te Özel Daire ve Deniz Yatağı Uyuşmazlıkları Dairesinin verdiği kararların mahkeme tarafından verilmiş telakki edileceği açıkça belirtilmiştir. *Atlas Okyanusunda Gana ve Fildişi Sahili arasındaki Deniz Sınırının Sınırlandırılmasına İlişkin Anlaşmazlık* davasında tarafların talebi üzerine Mahkemece *ad hoc* bir daire kurulmuş ve bu daire uyuşmazlığın esasına ilişkin yargılamanın yanı sıra ihtiyati tedbire de hükmetmiştir.

İhtiyati tedbirlere acil bir durumun önüne geçilmek için hükmedileceği mantığından yola çıkarak, BMDHS'de tedbirlerin hükmedilmesini imkânsızlaştıracak ya da geciktirecek bütün ihtimaller ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır. İhtiyati tedbire ilişkin kurallar ihdas edilirken en yüksek verimlilikle hakların korunması sağlanmaya çalışılmıştır⁶⁵. Bu sebeple İchtüzükte mahkeme toplantı hâlinde değilse veyahut yeterli üye sayısına ulaşamayacağı için toplanamayacaksa ihtiyati tedbirin Basit Usul Dairesi tarafından verilebileceği düzenlenmiştir ki bu durumda dairenin verdiği karar mahkemenin verdiği kararlar eş değerde bağlayıcı olacaktır⁶⁶. Mahkeme Başkanı, duruşmaya karar verilen tarihte, yeterli çoğunluğu oluşturamayacağını tespit ederse,

64 **BMDHS m. 186:** “Deniz Dibi Uyuşmazlıkları Dairesinin kurulması ve kendi yargı yetkisini kullanması, Bölüm XV ve Ek VI'nı bu bölümünün hükümlerine tabidir.”

BMDHS m. 187: “Bölgedeki faaliyetlerle ilgili olarak aşağıdaki kategorilere giren ihtilaflarda:

- (a) Bu bölüm veya eklerle ilişkin Taraf Devletler arasında yorum veya uygulama ile ilgili uyuşmazlıklar
- (b) aşağıdakilerle ilgili olarak bir Taraf Devlet ile Otorite arasındaki uyuşmazlıklar:
- (i) Bu bölüm veya Ekteki kurallara, bunlara uygun olarak kabul edilen Otoritenin düzenleme veya usullerine aykırı olduğu iddia edilen Otorite veya Taraf Devletlerin fiil veya ihmalleri
- (ii) Otorite'nin yetki alanı dışında olduğu ya da yetkisini kötüye kullandığının iddia edildiği haller,
- (c) Taraf Devletler, Otorite, devlet teşebbüsleri ve 153 üncü maddenin 2'nci fıkrasının (b) bendinde sözü edilen gerçek veya tüzel kişiler olmak üzere, aşağıdakilerle ilişkin bir sözleşmeye taraflar arasındaki uyuşmazlıklar;
- (i) ilgili bir sözleşmenin veya bir iş planının yorumlanması veya uygulanması; veya
- (ii) Bölgedeki faaliyetlerle ilgili olarak sözleşmeye taraf olan ve diğer tarafa yöneltilen veya meşru çıkarlarını doğrudan etkileyen bir fiil veya ihmaller;
- (d) Kurum ve Madde 153, paragraf 2 (b) 'de belirtildiği gibi bir Devlet tarafından sponsor olunan ve Ek III, Madde 4, Fıkra 6 ve Madde 13, paragraf 2'de belirtilen koşulları usulüne uygun bir şekilde yerine getiren, muhtemel yüklenici arasındaki bir sözleşmeyi reddetme veya sözleşmenin müzakeresinde doğan hukuki bir konuyla ilgili olarak uyuşmazlıklar;
- (e) Kurum ile bir Taraf Devlet, bir devlet teşebbüsü ya da bir Taraf Devletin sponsorluğunda 153 üncü maddenin 2'nci fıkrasının (b) bendi uyarınca Kurumun sorumluluğunu üstlendiği iddia edilen bir gerçek veya tüzel kişi arasında çıkan ihtilaflar Ek III, madde 22'de sağlanan;
- (f) Daire'nin yetki alanının bu Sözleşmede özel olarak sağlandığı diğer anlaşmazlıklar.”

65 Jing Guan, “An Analysis of the Jurisdiction over Provisional Measures of the ITLOS”, *China Oceans Law Review*, Vol. 2007 No.1 (2007), s. 419.

66 Shabtai Rosenne, *Provisional Measure in International Law*, Oxford: Oxford Press, 2004, s.57-58.

ihtiyati tedbir kararının alınması için mahkemenin görevlerini yerine getirmesi üzere Basit Usul Dairesi⁶⁷'nin toplanmasına karar verebilir⁶⁸. İhtiyati tedbir kararının alınması için uyuşmazlık Mahkeme Başkanı tarafından Basit Usul Dairesine sevk edilebileceği gibi tarafların talebi ile de sevk edilebilir⁶⁹.

BMDHS m. 290/5 uyarınca olağanüstü ihtiyati tedbir kapsamında tek tarafın talebi UDHM'ye sunulduğunda da eğer mahkeme oturum hâlinde değilse ya da yeterli çoğunluk sağlanamayacaksa uyuşmazlık Basit Usul Dairesine sevk edilir. Bu durumda Statü m. 15/4 ile bütün tarafların talebi koşuluna bağlanan dairenin çalışma usulü göz ardı edilerek tek bir tarafın talebi ile Daire ihtiyati tedbir talebini inceleyecektir⁷⁰.

İhtiyati tedbir talebi, mahkeme oturumda olmadığı veya yeterli çoğunluk sağlanamayacağı için Basit Usul Dairesine sevk edilmişse; dairenin tedbire hükmetmesinden itibaren 15 gün içerisinde taraflardan birinin talebiyle Mahkeme dairenin emrettiği ihtiyati tedbiri gözden geçirebilir ve düzeltebilir. Bunun yanı sıra Mahkemenin Dairenin tedbir kararını herhangi bir zamanda resen gözden geçirmesi veya düzeltmesi de mümkündür⁷¹.

Uyuşmazlık BMDHS m. 287 uyarınca UDHM'ye sevk edilmişse taraflardan birinin ihtiyati tedbir talebi yeterli olacaktır ancak uyuşmazlık hakemliğe sevk edilmiş ve hakemliğin kurulmasına dek UDHM'nin ihtiyati tedbir emretmesi isteniyorsa, bütün tarafların rızası gereklidir. Ancak eğer taraflar iki hafta süresince ihtiyati tedbir talebi hususunda anlaşamazlarsa, tek tarafın talebi UDHM'nin tedbir talebini incelemesi için yeterli olacaktır. Nitekim m. 290/3'te taraflardan en az birinin talebi ve taraflara dinlenme imkânı verildikten sonra ihtiyati tedbirin emredilebileceği, değiştirilebileceği veyahut kaldırılabilceği hüküm altına alınmıştır.

Olağan ihtiyati tedbir talebi uyuşmazlığın sevk edildiği yargı merci tarafından değerlendirilecektir ki bunun için herhangi bir süre kısıtlaması mevcut değildir. Yargılama devam ettiği müddetçe taraflar ihtiyati tedbir talebinde bulunabilir⁷². Uyuşmazlığın tahkim mahkemesine sevk edildiği durumlarda, taraflar anlaşarak ihtiyati tedbir taleplerini UAD'ye veya UDHM'ye diledikleri zaman gönderebilirler; yeter ki tahkim kurulmamış olsun. Ancak taraflar uyuşmazlığı tahkime sevk ettiği hallerde tek tarafın tedbir talebini UDHM'ye sunması ihtimali mevcuttur ki, bu ihtimal için belirleyici süre iki haftadır. Tarafların talepten itibaren iki hafta boyunca anlaşmaya varamaması hâlinde tek tarafın ihtiyati tedbir talep edebilmesi mümkün hale gelecektir.

BMDHS m. 287 kapsamında uyuşmazlık tek tarafın bildiri ile UDHM'ye sevk edilip söz konusu tarafın ihtiyati tedbir talep etmesi veyahut uyuşmazlık hakemliğe sevk edilmiş olup

67 Basit Usul Dairesi; Mahkeme Başkanı ve Başkan yardımcısından ve üç diğer üyeden oluşur, ek olarak iki yedek üye seçilir. Daire'nin toplantı yeter sayısı ise üç üyedir.

68 Rules of the Tribunal (ITLOS/8), m. 91/1.

69 UDHM Statüsü, m. 25/2.

70 UDHM Statüsü, m. 25/2.

71 Rules of the Tribunal (ITLOS/8), m. 91/2.

72 Rules of the Tribunal (ITLOS/8), m. 89/1.

taraf lar anlaşamadığı için tek tarafın talebi ile ihtiyati tedbir talebi UDHM önüne gelmesi hâlinde karşı tarafın bu yönde bir talebi olmayabilir. Bu durumda uyuşmazlığın diğer tarafı yargılamaya katılmama iradesine sahipse gıyapta ihtiyati tedbire ilişkin yargılama olup olmayacağına dair BMDHS’de herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak Mahkeme Statüsü m. 28’te “*Taraflardan biri mahkemeye çıkmazsa veyahut davasını savunmazsa diğer taraf mahkemeden davaya devam etmesini ve kararını vermesini talep edebilir. Bir tarafın yokluğu veya savunmasını yapmaması dava engeli teşkil etmeyecektir.*” hükmü bulunmaktadır. Bu maddenin ihtiyati tedbirler için kıyasen uygulanması mümkündür. Bunun yanı sıra *Arctic Sunrise* (Hollanda – Rusya Federasyonu) davasında mahkeme ilk kez gıyapta yargılama sorunu ile karşılaşmış ve bu hususta karar vermiştir. Rusya, Hollanda’nın talebi doğrultusunda başlayan UDHM işlemlerine katılmayı planlamadığını belirtmiştir. Bunun üzerine UDHM şu ifadeleri kullanmıştır; “Bir tarafın olmaması ya da bir tarafın davasını savunmaması yargılama için bir engel teşkil etmez ve Mahkeme’nin ihtiyati tedbirler vermesini engellemez; yeter ki diğer tarafa konu ile ilgili dinlenme imkânı verilsin⁷³”. UDHM, Rusya Federasyonu’na dinlenme fırsatı verildiğini ve Rusya’nın bunu reddettiğini göz önünde bulundurarak, davaya katılmama kararı veren devletin bunun sonuçlarına katlanması gerektiğini ve Rusya’nın dava sürecine katılmaması nedeniyle Hollanda’nın dezavantaja düşmemesi gerektiğini⁷⁴ de ortaya koyarak ihtiyati tedbir yetkisini incelemek için hakemliğin prima facie yetkili olup olmadığını incelemeye geçmiştir. Böylelikle mahkeme gıyapta yargılamanın bütün taraflara savunma hakkı verildiği müddetçe mümkün olduğunu ve davaya katılmama kararı veren devletin uyuşmazlığın tarafı olmaya devam ettiğine ve bunun hükmün bağlayıcılığına herhangi bir etkisi olmadığına karar vermiştir⁷⁵.

UDHM’ye sunulacak ihtiyati tedbir talebi usulü açıdan yazılı olmalıdır. Başvuruda, talep edilen tedbirler belirtilmeli, talebin sebebi ve tedbire hükmedilmediği takdirde muhtemel sonuçlar belirtilmelidir⁷⁶. Eğer olağanüstü tedbir talebi mevcutsa durumun aciliyetine ilişkin hukuki gerekçeler de gösterilmelidir⁷⁷.

İhtiyati tedbir talebine ilişkin ayrı bir usul belirlenmemiş olup, mahkemenin genel usul kuralları uygulanacaktır. Yazılı talep başvurusu, gönderen tarafın temsilcisi veyahut Mahkeme’nin bulunduğu ülkedeki (Almanya) söz konusu tarafın diplomatik temsilcisi veya başka bir usulüne uygun yetkili kişi tarafından imzalı olmalıdır. Talebi alan Yazı İşleri davalı tarafa başvurunun onaylanmış kopyasını iletacaktır.

73 “Arctic Sunrise” (Kingdom of the Netherlands v. Russian Federation), Order of 25 October 2013, ITLOS Reports 2013, p. 48.

74 “Arctic Sunrise” (Kingdom of the Netherlands v. Russian Federation), Order of 25 October 2013, ITLOS Reports 2013, p. 56.

75 Chao Zhang and Yen-Chiang Chang, “Russian Absence at the Arctic Sunrise Case: A Comparison with the Chinese Position in the South China Sea Arbitration”, *Journal of East Asia and International Law*, Vol. 8, No.2 (2015), s. 418.

76 Rules of the Tribunal (ITLOS/8), m. 89/3.

77 Rules of the Tribunal (ITLOS/8), m. 89/4.

Mahkeme önüne gelen ihtiyati tedbir talebi, gecikmeksizin ele alınacaktır ve mahkemenin tüm diğer işlemlerine göre öncelikli olacaktır.⁷⁸ İhtiyati tedbire ancak taraflara dinleme imkânı verildikten sonra karar verilebilir, emredilen tedbir kaldırılabilir veya değiştirilebilir. Bu sebeple mahkeme oturum hâlinde değilse mümkün olan en kısa sürede duruşma düzenlenecektir. Mahkeme taraflara ve uygun gördüğü diğer devletlere ihtiyati tedbirin emredildiğini derhal bildirecektir⁷⁹.

Mahkemenin veyahut Deniz Uyuşmazlıkları Dairesi'nin emrettiği ihtiyati tedbirler bağlacı olup tarafların derhal uyma yükümlülüğü vardır⁸⁰. BMDHS m.290 yazılırken UAD Statüsündeki ihtiyati tedbirlere ilişkin divanca “belirtilir” (indicate) ifadesi tedbirlerin bağlayıcılığına dair tartışmalara neden olduğu için mahkemece “emredilir” (prescribe) ifadesi kullanılmış ve böylece tedbir kararının bağlayıcılığına vurgu yapılmaya çalışılmıştır⁸¹. Ancak UDHM'nin bazı kararlarda ihtiyati tedbirleri emretmekten ziyade ihtiyati tedbir tavsiyesinde bulunduğu kararlar olmuştur. Örneğin *Saiga* davasında mahkeme “Saint Vincent ve Grenadinler ile Gine'nin nihai kararı beklerken, uygulanacak bir düzen için çabalamaları ve bu iki devletin makamlarının ya da bayrağını taşıyan gemilerinin, Mahkeme'ye sunulan uyuşmazlığın çözümünü uzatacak veya zorlaştıracak fiillerde bulunmamaları tavsiye edilmektedir.” şeklinde hüküm vererek taraflara bir yükümlülük yüklememiş, sadece tavsiyede bulunmakla yetinmiştir. Kanımızca bu ihtiyati tedbirlerin doğasına aykırı bir tutumdur. Nitekim ihtiyati tedbirler tarafların haklarının korunması veya deniz çevresine hâle gelmesini engellemek amacıyla esas karardan önce hükmedilen, durumun önemine ve aciliyetine binaen verilen kararlardır. Bu durumda tedbire uyma tavsiyesinde bulunma kararların uygulanmasının elzem olmadığı, bir nevi ihtiyati tedbire gerek olmadığına göstergesidir. Hâlihazırda UDHM'nin de *Saiga* ve *Southern Bluefin Tuna* davalarından sonra ihtiyati tedbir kapsamında tavsiyelerde bulunmadığı gözlemlenmektedir⁸².

İçtüzük m. 95'te taraflara ihtiyati tedbirlere uyulduğuna dair mahkemeye en kısa sürede bilgi verme ve aldığı ve önerdiği adımlar hakkında ilk rapor sunma yükümlülüğü getirilmiştir. Mahkeme dilediği takdirde de taraflardan daha detaylı bilgi talep edebilecektir. Bu durum mahkemenin ihtiyati tedbire ilişkin bağlayıcı kararları için uygulanabilir, tavsiye niteliğindeki karara ilişkin tarafların karara uyduklarına dair rapor vermesi beklenemez. Bunun yanı sıra taraf devletlerin rapor verme yükümlülüğü, ihtiyati tedbir kararlarının bağlayıcılığını ve mahkemenin rolünün sürmesini sağlamlaştırmaktadır⁸³. Olağanüstü ihtiyati tedbir yetkisi kapsamında UDHM'nin ihtiyati tedbire karar verdiği hallerde taraflara yüklenecek rapor sunma sorumluluğu ancak

78 Rules of the Tribunal (ITLOS/8), m. 112.

79 BMDHS m. 290/4 ve Rules of the Tribunal (ITLOS/8), m. 94.

80 BMDHS m. 290/6.

81 Thomas Mensah, “Provisional Measures In The Tribunal For The Law Of The Sea”, *Heidelberg Journal of International Law*, Vol. 62, (2002), s. 45.

82 Abdulkadir Gülçür, *Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesinin Yapısı ve Yargı Yetkisi*, İstanbul: Onikilevha Yayıncılık, 2017, s. 116.

83 Gudmundur Eiriksson, *The International Tribunal for the Law of the Sea*, Leiden: Martinus Nijhoff Publishers, 2000 s. 226.

tahkim teşekkül edilene kadar sürecektir⁸⁴. Nitekim UDHM'nin BMDHS m. 290/5 çerçevesinde verdiği olağanüstü kararlar tahkim kuruluncaya dek yürürlükte olacaktır.

İhtiyati tedbir talebinin reddedilmesi kararı da bağlayıcı olup yeni olgularla yeni bir talebin yapılmasına engel teşkil etmez. Taraflar emredilen ihtiyati tedbirin değiştirilmesini veyahut iptal edilmesini yazılı olarak isteyebilir, bu istekte bulunurken değişen ya da ortadan kalkan koşullar, iptali ya da değişimi talep eden tarafından mahkemeye bildirilmelidir. Mahkeme değişim ya da iptal kararı almadan önce de tarafların görüşlerini alacaktır⁸⁵. Mahkemenin öngördüğü geçici önlemlerin tadili ya da iptali taraflara ve durumla ilgili diğer devletlere derhal bildirilecektir⁸⁶.

Bütün bunların yanı sıra olağanüstü ihtiyati tedbir yetkisi kapsamında UDHM tarafından verilen ihtiyati tedbir kararları tahkim mahkemesi kurulup da tahkime sevk edildiğinde yeniden incelenecek, onaylayacak, ortalan kaldırılacak veyahut değiştirilecektir⁸⁷.

İhtiyati tedbir kararı hiçbir şekilde esas kararın bir öngörüsü şeklinde değildir. Ancak bazı hallerde tarafın esas davada talep ettiği ile ihtiyati tedbirde talep ettiği örtüştüğünde bir açmazla karşı karşıya kalınmaktadır. *Saiga* davasında da belirtildiği üzere “Mahkeme ihtiyati tedbir incelemesi sırasında yargı yetkisi veya davanın esası ile ilgili herhangi bir soruyu hiçbir şekilde önceden değerlendirmemektedir.”

SONUÇ

BMDHS 290. maddede temel esasları düzenlenen ihtiyati tedbir yetkisi adaletin tesisinde önemli bir araçtır. İhtiyati tedbirler yargısal işlem süresince hak kayıplarının önüne geçilmesini ve mevcut statükonun korunmasını sağlayan emniyet işlevine sahiptir. İhtiyati tedbirler, Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi'nin de önemli yetkilerinden biridir. Nitekim 1996'da kurulan mahkemenin şu ana dek 25 davasından 9'u ihtiyati tedbirlere ilişkindir. Daha mühimi uluslararası hukuk sisteminde bir yenilik olarak nitelendirilebilecek olan olağanüstü ihtiyati tedbir yetkisini elinde tutmaktadır. Böylelikle uyuşmazlık UDHM'ye sevk edilmemiş olmasına rağmen tedbir kararı vermeye yetkilidir ki bu ihtiyati tedbirlerin önemine binaen ilerici bir gelişmedir. Adaletin tesisinde bu adaletin ne zaman gerçekleştirildiği önemli hususlardandır. Bu durum göz önüne alınarak, ihtiyati tedbir gerektiren durumun aciliyetine de uygun olarak, tahkimin teşekkülüne kadar geçecek sürede hak kayıplarını ve deniz çevresinin zarar görmesini önlemek amacıyla UDHM'ye tedbir kararı verme yetkisi tanınmıştır. Ancak olağanüstü nitelikteki bu koşulda uyuşmazlığın tahkime sevk edilmesi gerçeği ile uyumlu bir çözüm üretilmeye çalışılmış, bu sebeple her durumda değil ancak belirli şartlar altında UDHM'nin bu yetkisini kullanabileceği düzenlenmiştir. Bu koşullar ya hakemliğe sevk edilen uyuşmazlığa ilişkin tarafların ortak rızası ile tedbir kararı için UDHM'ye sevk etmeleri veyahut eğer anlaşamıyorlarsa bu durumda tek

84 Gülçür, s. 119.

85 Rules of the Tribunal (ITLOS/8), m. 92 ve 93.

86 Rules of the Tribunal (ITLOS/8), m. 94.

87 Mensah, s. 46.

tarafın talebi ile UDHM'nin yetkisinin doğmasıdır. Lakin burada anlaşamama halinin tespiti için de iki haftalık süre öngörülmüştür. Böylelikle sağlam bir olağanüstü tedbir yetkisi kurulmuştur ve günümüze dek birçok devlet tarafından başvurulmuştur. Şimdiye kadar mahkeme önünde görülen dokuz ihtiyati tedbir talebinin altısı ise olağanüstü ihtiyati tedbire ilişkindir.

UDHM'nin kişi bakımından yetkisi diğer uluslararası yargı mercilerine göre geniştir. Sadece devletlerin başvurabileceği bir yargı mercii değildir; devlet dışı kurumlar, tüzel kişiler ve özel kişilerin de taraf ehliyetine sahip olması mümkündür. Buna ek olarak yine sadece BMDHS'den değil diğer antlaşmalarla yargı yetkisi tanınabilecek bir yargı mercii olarak kurgulanan UDHM'nin bütün bu yetki genişliği mahkemenin önemini ortaya koymaktadır.

Mahkemeye atfedilen bu önemin yanı sıra ihtiyati tedbirlerin amacının sadece taraf haklarını korumaktan çıkararak deniz çevresinin korunması amacına genişletilmesi hem BMDHS'nin amacına hem de sürdürülebilir kalkınmaya uygun bir ilerleme olmuştur.

BMDHS ile tarafların haklarını ve denizleri korumaya yönelik bir sistem öngörülmeye çalışılmıştır. Uygulamada bazı aksaklıklar olsa da başlangıç için geliştirilebilir bir temel teşkil etmektedir.

KAYNAKÇA

- Abdulkadir Gülçür, **Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesinin Yapısı ve Yargı Yetkisi**, Onikilevha Yayıncılık, 2017.
- Cameron A. Miles, **Provisional Measures before International Courts and Tribunals**, Cambridge: Cambridge University Press, 2017.
- Cesare Romano, "The Southern Bluefin Tuna Dispute: Hints of a World to Come . . . Like It or Not", **Ocean Development & International Law**, Vol 32, No:4, (2001), s.s. 313-348.
- Chao Zhang and Yen-Chiang Chang, "Russian Absence at the Arctic Sunrise Case: A Comparison with the Chinese Position in the South China Sea Arbitration", **Journal of East Asia and International Law**, Vol. 8, No.2 (2015), ss. 413 - 426.
- Dean Bialek, "Australia & New Zealand V Japan: Southern Bluefin Tuna Case", **Melbourne Journal of International Law**, Vol. 1, No. 1 (Aralık 2000), ss. 153-161.
- Edward A. Laing, "A Perspective On Provisional Measures Under Unclos", **Netherlands Yearbook of International Law**, Vol. 29, (Aralık 1998) , ss. 45-70.
- Francisco Orrego Vicuna, "The International Tribunal for the Law of the Sea and Provisional Measures: Settled Issues and Pending Problems", **The International Journal of Marine and Coastal Law**, Vol. 22 No.3 (2007), ss. 451-462.
- Francisco Ozanan Gomes Rocha, **The International Tribunal for the Law of the Sea** , Hamburg: Hamburg University Press, 2001.
- Gudmundur Eiriksson, **The International Tribunal for the Law of the Sea**, Leiden: Martinus Nijhoff Publishers, 2000.
- Jing Guan, "An Analysis of the Jurisdiction over Provisional Measures of the ITLOS", **China Oceans Law Review**, Vol. 2007 No.1 (2007), ss. 413-423.

- Kerem Batır, “Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi Uyarınca Uyuşmazlıkların Çözümü: Mox Plant Davası ve Yargı Yetkilerinin Uyuşmazlıkların Çözümü: Mox Plant Davası ve Yargı Yetkilerinin Örtüşmesi”, **Uluslararası Hukuk ve Politika**, Cilt:4 No:16 (2008), ss. 57-77.
- Mehmet Semih Gemalmaz, **Provisional Measures of Protection International Law**, İstanbul: Legal Yayıncılık, 2011.
- Meltem Sarıbeyoğlu Skalar, **Uluslararası Hukuk ve Sürdürülebilir Kalkınma**, İstanbul: Beta Yayıncılık, 2015.
- Myron Nordquist, Satya Nandan ve Shabtai Rosenne, **United Nations Convention on the Law of the Sea 1982 A Commentary Vol. IV**, Netherlands: Martinus Nijhoff Publisher, 1995.
- Natalie Klein, **Dispute Settlement in the UN Convention on the Law of the Sea**, Cambridge: Cambridge University Press, 2005.
- P. Chandrasekhara Rao ve Philippe Gautier, **The Rules of the International Tribunal for the Law of the Sea: A Commentary**, Leiden: Martinus Nijhoff Publishers, 2006.
- Peter Tomka ve Gleider Hernandez, “Provisional Measures in the International Tribunal for the Law of the Sea.”, **Coexistence, Cooperation And Solidarity**, Leiden: Brill Publisher, 2011, ss. 1763-1787.
- Philippe Sands, Ruth Mackenzie ve Cesare Romano, **Provisional Measures In International Law**, Oxford: Oxford University Press, 2005.
- Shabtai Rosenne, **Provisional Measure in International Law**, Oxford: Oxford Press, 2004.
- Thomas Mensah, “Provisional Measures In The Tribunal For The Law Of The Sea”, **Heidelberg Journal of International Law**, Vol. 62, (2002), ss. 43-54.
- Yoshifumi Tanaka, “A Note on the M/V “Louisa” Case”, **Ocean Development & International Law**, Vol. 45, No. 2 (Nisan 2014), ss. 205–220.
- Yusuf Aksar, **Teoride ve Uygulamada Uluslararası Hukuk II**, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2015
- ITLOS Reports 2013**, “Arctic Sunrise” (Kingdom of the Netherlands v. Russian Federation), Provisional Measures, Order of 22 November 2013.
- ITLOS Reports 2008-2010**, M/V “Louisa” (Saint Vincent and the Grenadines v. Kingdom of Spain), Provisional Measures, Order of 23 December 2010.
- ITLOS Reports 2001**, The MOX Plant (Ireland v. United Kingdom), Provisional Measures, Order of 3 December 2001.